

C-UPPSATS I PSYKOLOGI

Hösten 2007

Institutionen för beteendevetenskap

Intervjustilens inverkan på brottsoffers och misstänkta återgivning av brottshändelsen

Författare

Mats Lassén

Handledare

Ulf Holmberg

Intervjustilens inverkan på brottsoffers och misstänkta återgivning av brotts- händelsen

Studier har visat att så väl goda kunskaper i intervjusteknik som intervjustilens attityd påverkar utfallet av intervjun. De har också visat på att samförstånd är av stor betydelse för en lyckad intervju. Denna uppsats syftar till att undersöka skillnader i lämnad information vid dominant respektive humanitär intervjustil. I studien har 30 bandade intervjuer med misstänkta gärningsmän och brottsoffer observerats. Polisens frågor har kategoriserats som antingen dominant eller humanitära. Brottsoffers och misstänkta gärningsmännens svar har kategoriserats som kännetecknande av antingen ångest eller respekt/samarbete. Studien visade inte på någon signifikant skillnad i mängden information vid intervjuer med olika grader av humanitet. Studien visade inte heller någon skillnad i informationsmängd vid intervjuer med olika grader av dominans. Intervjuer som karaktäriserades av respekt och samarbete ökade dock mängden information.

Intervjun är en viktig del i brottsutredningar tillsammans med tekniska undersökningar, DNA undersökningar, medicinska undersökningar mm. Den polisiära intervjustilens attityd så väl som kunskaper om intervjusteknik och kommunikation är därför av stor vikt. Ofta ligger intervjun till grund för förundersökningsledares beslut om tvångsåtgärder och beslut om åtal och härvid är intervjun med vittnen, brottsoffer och misstänkta av stor betydelse. Det är av stor vikt att polisens intervjustilar har vetenskapligt stöd, då de vetenskapligt grundade metoderna ger mer korrekt information (se t.ex. Clifford & George, 1996; Fisher & Geiselman, 1992; Fisher, 1995). Forskning har dock visat att intervjustilarna inte alltid har detta stöd och inte alltid genomförs så att det främjar en återberättelse av det som har hänt.

I en studie av 125 vuxna sexualbrottsoffer i Maryland utförd av Monroe et al. (2005) visade resultaten att 69,4 % av brottsoffren valde att inte göra anmälan mot förövaren. Av de brottsoffer som gjorde anmälan var 46,2 % missnöjda med polisintervjun. Fisher (1995) skrev att trots betydelsen av ögonvittnes information vid brottsutredningar saknade polisen adekvat träning i att intervjua samarbetsvilliga vittnen. Misstag under intervjun kan minska mängden information från vittnen och kan bidra till en felaktig återgivning. Då utbildning saknas eller utbildningen är av dålig kvalitet kan poliser vara hänvisade till att lära sig själv genom att öva på arbetet, lära sig av sina misstag, och att lära sig genom att observera äldre kollegor.

När brottsoffer och gärningsmän möter polisen nära inpå upplevelsen av ett allvarligt vålds- eller sexualbrott är det vanligt att dessa människor är traumatiserade. I en granskning av studier om *akuta stressreaktioner* (ASD) bland offer för våld utförd av Gore-Felton, Gill, Koopman och Spiegel (1999) där både vittnen och brottsoffer studerats framkom indikationer på att det är vanligt att dessa individer upplever symptom på psykiska störningar direkt efter händelsen. Det finns, enligt samma författare, överväldigande bevis för att akut stress reaktioner kan leda till *posttraumatisk stress störning*, (PTSD). Likaledes har Pollock (1999) funnit att mördare genom sina handlingar drabbas av PTSD.

Etik och attribution vid intervju

Shepherd (1991) beskriver etisk intervju som en konversation innehållande respekt för individen man intervjuar. Det innebär att signalera till motparten att denna också är en människa med mänskliga rättigheter, rätten att behandlas värdigt och rätten att göra fria val att delta i utbytet. Socialpsykologin har uppmärksammat det faktum att personer tenderar att få en förutfattad mening (bias) i sitt sätt att förklara sitt beteende (se t.ex. Ask, 2006). Heider (1944) en pionjär inom forskning kring bias och attribution skrev att förändringar i omgivningen orsakas nästan alltid av individen i kombination med andra faktorer. Det finns en tendens att tillskriva förändringen helt till individen. Benägenheten att undervärdera situationens betydelse och övervärdera betydelsen av den personliga läggningen benämns *fundamental attribution error*, FAE, (Ross, Amabile & Steinmetz 1977). Enligt Ainsworth, (2000) erbjuder attribution också en förklaring till benägenheten att söka efter orsaken till händelsen hos brottsoffret. I termer av hur andra ser på brottsoffer säger attributionsteorin att man förmodar att skulden (i alla fall delvis) ligger på brottsoffret. Till exempel kan det typiska svaret till någon som blivit rådnade en kväll vara "Vad förväntar du dig när du går hem ensam sent på kvällen". Det är, enligt Ainsworth, ett problem för många brottsoffer att polisens behov av information som hjälp för att lösa brottet prioriteras framför rådgivning. Ainsworth menar, å andra sidan, att många poliser numera är medvetna om att brottsoffer har egna behov. Ainsworth menar dock att det fortfarande finns en tendens till att fokusera på upptagande av bevisinformation (d.v.s. fakta för att kunna värdera berättelsen ur ett juridiskt perspektiv. Författarens anmärkning).

Suchman, Markakis, Howard, & Frankel, (1997) studerade kommunikationsdynamiken avseende verbalt uttryckta känslor och empatiskt beteende vid medicinska intervjuer. Resultatet visade att patienter sällan pratade om känslor direkt och spontant. Istället lämnade de ledtrådar om sina känslor till läkaren. Empatisk färdighet tycks bestå i att känna av när patienten uttrycker känslor trots de inte är direkt uttalade. Författaren hävdar att känslan av att vara förstådd av en annan person är i sig terapeutisk samt att det finns en relation mellan anmälan om felbehandling och frånvaro av empati och medkänsla i behandling.

I en studie undersökte Ask och Granhag (2006) hur 61 polisers egna känslor påverkade deras bedömningar under brottsutredande arbete. Försöksdeltagarna instruerades att minnas en händelse i sin polisverksamhet som gjort att de upplevt antingen sorg eller vrede. Vid bedömning av tillförlitligheten i ett vittnes uttalande förlitade sig en sorgsen utredare på sin upplevelse av både vittnesvariabeln och situationsvariabeln. Utredare som uppvisat vrede baserade sin bedömning enbart på sin upplevelse av vittnesvariabeln. Dessutom, vid bedömning av fallet var sorgsna försöksdeltagare uppmärksamma på om vittnets uttalanden var följdriktiga med den centrala hypotesen i utredningen, vilket tyder på ett omfattande mentalt processande hos dessa utredare. Författaren fann även att arga försöksdeltagare var oberörda av hypotetiska uttalandens tillförlitlighet vilket indikerar en heuristisk process som kan öka möjligheten att forma stereotyper. Sådana stereotyper skulle kunna leda till utveckling av en yrkeskultur.

Granér (2004) har gjort en studie om yrkeskulturer bland patrullerande poliser i Sverige. Han har funnit två olika förhållningssätt som en polaritet mellan ett *intellektuellt* och ett *mekaniskt-intuitivt* förhållningssätt. I det intellektuella förhållningssättet visade poliserna på ett sätt att tänka som var baserat på logisk slutledning utifrån påvisbara och observerbara fakta. Det fanns en ambition i tänkandet att utvärdera och vid behov förändra arbetet. Man välkomnade influenser från omvärlden såsom vetenskaplig grundad kunskap. Det *mekaniskt-intuitiva* förhållningssättet kännetecknades av att fatta snabba beslut och att snabbt handla utifrån det aktuella beslutet var centralt i detta förhållningssätt. Handlingsinriktningen avspeglade vilken kunskap som efterfrågades. Den skulle vara konkret, lättillgänglig och utan tveksamheter ge direkt vägledning till agerande. Handlingsinriktningen och risken för att uppleva ambivalens kan dessutom inbjuda till att se sig själv och omvärlden i form av enkla kategorier och därmed se det egna perspektivet som allena rådande.

Intervjuteknik

1987 analyserade Fisher, Geiselman och Raymond 11 standardintervjuer utförda av erfarna medlemmar i Rån Divisionen vid Metro-Dade Polis i Florida (Fisher 1995). Enligt Fisher framträdde tre övergripande misstag. Intervjuledaren ställde vanligtvis en öppen fråga för att bjuda in till en berättande beskrivning av brottet men problem uppstod när vittnet frekvent avbröts under berättelsen. I den genomsnittliga intervjun var det nästan fyra avbrott vid varje svar. Vanligen avbröts en öppen fråga efter 7,5 sekunder. Det problematiska med detta, skriver Fisher, är att individen har begränsade resurser till att processa informationen. När vittnet tillfrågas om flera svåra uppgifter samtidigt kan informationsprocessen överbelastas. Författaren påpekar att när intervjuledaren avbryter för nya frågor, splittras vittnets uppmärksamhet, vilket innebär en ytlig genomsökning av minnet eftersom vittnet samtidigt lyssnar på intervjuledarens frågor. Det mesta av informationen genereras vid vittnets självständiga berättelse. Genom öppna frågor engageras vittnet till att ta större del i intervjun. Det andra misstaget som Fisher beskriver, bestod i att nästan alla frågorna i intervjun var direkta frågor vilka inbjöd till korta svar. Den genomsnittliga intervjun innehöll tre öppna och 26 direkta frågor. Dessutom ställdes de direkta frågorna i snabb stackato stil. Det tredje misstaget bestod, enligt Fisher, av att sekvensen i intervjuledarens frågor inte passade in på vittnets mentala representation av brottet. Fisher betonar att varje vittnes mentala representation av en händelse är unik. Många intervjuledare ställde identiska sekvenser av frågor, på ett formalistiskt sätt, som om de läste ur en checklista vilket användes av många polisavdelningar.

Wright och Alison (2003) studerade 19 kanadensiska polisintervjuer med vuxna vittnen. Analysen visade att flera intervjustrategier som användes gick på tvärs mot vad som rekommenderas i litteraturen. Intervjuledaren avbröt vittnet mer än nödvändigt, man använde sällan teknik för att förbättra vittnets minne och man ställde mycket mer slutna än öppna frågor. Vittnen gavs inte tillfälle att berätta sin version av händelsen utan påverkan från intervjuledaren. Dessutom förstärkte intervjuledaren sin sociala kontroll över intervjun genom att frekvent avbryta vittnet. I de fall då intervjuledaren istället betonade att det var vittnet som hade kontrollen vid intervjun ökade vittnets självsäkerhet för sina egna minnen.

Yuille, Marxen och Coopert (1999) skriver att en effektiv intervjuledare behöver tillägna sig en bred kunskapsbas genom teoretiska studier och praktisk skicklighet. Yuille et al. lyfter fram vad som kännetecknar en god utredande intervju. Intervjuledaren ska ha en *förmåga att tänka kritiskt*, vilket innebär att intervjuledaren har en förmåga att ha ett öppet sinne genom hela den undersökande processen. Ett effektivt sätt att stödja kritiskt tänkande är att generera alternativa hypoteser om händelsen under utredningstiden. Att skapa samförstånd och en god relation till vittnet är ett effektivt sätt att hjälpa vittnet att känna sig bekväm i intervjusituationen. Det gör det också mer sannolikt att vittnet visar mer förståelse för intervjuledaren. Relationsskapande färdigheter kräver träning och erfarenhet. En viktig färdighet för en intervjuledare är att veta när man ska vara tyst och *ha förmåga att lyssna*. Yuille et al. menar att en intervjuledare som ofta tar för mycket kontroll över intervjun, ställer slutna, specifika frågor och avbryter vittnet inte är effektiv. I så stor utsträckning som möjligt ska vittnet uppmuntras till att lämna en fri berättelse om händelsen. Frågorna ska följa ett trattliknande tillvägagångssätt. I början ställs det så öppna frågor som möjligt därefter kommer mer specifika och detaljerade frågor. Intervjuledaren ska vara försiktig med frågor så att inte vittnets version kontamineras.

En studie av Kassin, Golodstein och Savitsky (2003) undersökte huruvida förhørsledare som förmodade att den som hördes var skyldig, utförde intervjun annorlunda än de som förmodade att de hörda var oskyldiga. Resultat visade att de förhørsledare som förmodade att de hörda var skyldiga ställde fler skuldrelaterade frågor och utsatte de hörda för mer press för att få fram ett erkännande vilket gjorde att även oskyldigt misstänkta lät mer oroliga och defensiva. Förhørsledare med en förmodan om skuld förändrade inte heller sin inställning trots att

den hörde hade en godtagbar förklaring till förnekande. I stället gjorde dessa förhållare ännu mer ansträngningar för att få de hörda att erkänna vilket upplevdes som mer pressande och uttryck för dominans.

Humanism vs. dominans

Enligt Holmberg (2004) visar studier en klar pågående förändring av sättet att intervjua. En förändring från pressande intervjuer mot ett mer empatiskt synsätt baserat på samförstånd. Men studier visar samtidigt att intervjuer av pressande karaktär fortfarande används. I en studie av Holmberg och Christianson (2002) undersöktes 83 mördare och sexualförbrytares upplevelser av svensk polisintervju och intervjuledarens attityd. Resultatet visade att de misstänkta upplevde attityder som karaktäriserades av antingen dominans eller humanitet. Polisintervjuer som karaktäriseras av dominans var i större proportion associerade till förnekande och polisintervjuer som karaktäriserades av humanitet var i större proportion associerade till erkännande.

I en studie av Holmberg (2004) undersöktes attityder och respons hos 178 brottsoffer om sina upplevelser under intervjuer. Studien undersökte även om det fanns, från brottsoffrets perspektiv, en särskild intervjustil samt brottsoffrets reaktion under intervjun. Dessutom var målsättningen med studien att analysera relationen mellan upplevd polisintervjustil, så väl som upplevd respons och brottsoffrets benägenhet att berätta respektive utelämnad information under polisintervjun. Brottsoffren ombads att gradera hur de upplevde intervjun med hänsyn till upplevd attityd. Till exempel ”I vilken utsträckning uppträdde intervjuledaren med lugn och gav dig tid för kommentarer”. Brottsoffren ombads sedan att gradera sin emotionella respons som de upplevde under intervjun. Till exempel ”I vilken utsträckning kände du dig respekterad som människa”. De ombads också att gradera i vilken utsträckning de lyckades berätta om brottshändelsen, i vilken utsträckning de lyckades att svara på intervjuledarens frågor och i vilken utsträckning de tillbakahöll information under intervjun. Mer än en tredjedel av brottsoffren ansåg att intervjuledaren var väldigt empatisk och visade en positiv attityd mot dem som människa. Brottsoffren upplevde ingen skillnad mellan manliga och kvinnliga intervjuledare. Faktoranalys visade på två intervjustilar. Där den ena karaktäriserades av dominans och den andra av humanitet. Det dominanta förhållningssättet upplevdes av brottsoffren som hastigt, aggressivt, bryskt och otåligt. Denna intervjustil kännetecknades också av ovänlighet, nonchalans, ogillande och en fördömande attityd. Det humanitära förhållningssättet upplevdes som empatiskt, samarbetsvilja, hjälpsamhet, tillmötesgående och vänlighet. Beträffande brottsoffrens reaktion vid intervjun visade analysen på tre faktorer av egen reaktion. Den första faktorn var ångest, den andra respekt och den tredje var samarbetsvilja. Det humanitära förhållningssättet korrelerade signifikativt med respekt och samarbetsvilja. Enligt studien var brottsoffrets utelämnande av information signifikant mer förekommande vid en dominant intervjustil, medan en humanitär intervjustil var signifikant relaterat till att lämna all information. Dessutom visade det sig att upplevelse av ångest var signifikant relaterat till att utelämnad information medan respekt och samarbetsvilja var signifikant relaterat till att lämna all information.

Keibel, Hurren och Mazerolle (2006) har studerat vilka faktorer som kan öka sannolikheten för en skyldig sexualbrottsmisstänkt att erkänna brottet. Nitton sexualbrottsmisstänkta intervjuades varav 17 hade erkänt brottet. Resultaten visade att cirka hälften av deltagarna inte hade bestämt sig för att erkänna eller förneka innan intervjun började. För att öka möjligheten till ett erkännande bör intervjuledaren visa medkänsla, vara ärlig och inte uppträda aggressivt, påpekar författaren. Studien visar att för att ytterligare främja möjligheterna för ett erkännande, bör polisen visa ett öppet sinne mot en sexualförbrytare och använda ett humanitärt synsätt i stället för ett dominant. Det mest frekventa svaret på vad som ökar benägenheten att förneka var att polisen uppträdde aggressivt.

I en experimentell studie av Vrij, Mann och Fisher (2005) jämfördes informationsökande och anklagande intervjustilar i form av försöksdeltagarnas upplevelse av obehag, kognitiv ansträngning och i vilken utsträckning de kände att intervjuledaren lyssnat till dem. Försöksdeltagarna bestod av 80 studenter, 48 män och 32 kvinnor. I den anklagande intervjustilen konfronterades försöksdeltagarna på ett beskyllande sätt. I den informationsökande stilen konfronterades inte försöksdeltagaren med något anklagande. Istället användes öppna frågor och försöksdeltagaren fick själv berätta om sitt handlande med egna ord. Resultaten visade att försöksdeltagarna kände mer obehag vid den anklagande intervjustilen men den var mindre kognitivt ansträngande och försöksdeltagarnas svar var korta och enkla förnekanden. I den informationsökande intervjustilen kände försöksdeltagarna att man lyssnade mer till dem. Det inbjöd till längre och mer detaljerade svar vilket gjorde uppgiften mer ansträngande.

Resultaten av ovannämnda studier tyder på att en effektiv intervjuledare har en förmåga att visa empati och att skapa samförstånd. Suchman, Markakis, Howard, & Frankel, (1997) skriver att när läkare uttrycker sin omtanke om patienten genom att fokusera för mycket på medicinska bedömningar och behandlingar upplever inte patienten någon omvårdnad om inte deras behov blir bekräftade och kan därför känna att de inte blir bekräftade som individer. Detta är i linje med vad Ainsworth (2000) skriver om polisens behov av information för att lösa brottet och att söka efter brottsrelaterade fakta prioriteras framför rådgivning. Att negligera och inte se individen har en negativ effekt i den professionella relationen vilket Richmond (1992) visade i en studie där terapeutens fokus på datainsamling i stället för att skapa samförstånd var en stark faktor till att klienter avbröt sin terapi.

Få studier har, genom observation, undersökt relationen mellan intervjustilen och lämnad mängd information vid verkliga polisintervjuer med brottsoffer respektive misstänkta gärningsmän. Holmberg och Christiansson (2002) och Holmberg (2004) fann en relation mellan gärningsmäns respektive brottsoffers upplevelser av humanitet och att de intervjuade berättade allt de kunde minnas. Till synes, ingen studie har tidigare undersökt huruvida det föreligger en relation mellan intervjustil och utfall i mängd information räknat, vilket denna studie riktar fokus på. Således, finns det ett samband mellan en humanitär intervjustil och brottsoffers respektive misstänkta gärningsmäns informationsrika återgivning av brotts handlingen respektive en dominant intervjustil och brottsoffers och misstänkta gärningsmäns minimerade berättelse?

Hypotes:

H0: Intervjustilen har ingen effekt på den hördes återgivning av brotts handlingen.

H1: En intervjustil karakteriserad av en högre grad humanitet leder till en mer informationsrik berättelse från brottsoffret och den misstänkte gärningsmannen än en intervjustil karakteriserad av låg grad humanitet.

H2: En intervjustil med hög grad av dominans leder till en mindre informationsrik berättelse i jämförelse med en intervjustil med låg dominans.

Metod

Material

Sexton inspelade polisintervjuer med brottsoffer och 14 med misstänkta gärningsmän ingår i studien. De inspelade intervjuerna har efter framställan och utan systematik valts ut av en polismyndighet. Samtliga fall härrör från avslutade förundersökningar. Vid utlämnandet av materialet har polismyndigheten, i de fall där inte materialet är offentliga handlingar, gjort en sekretessprövning enligt Sekretesslagen (kap.9 § 17) vilket innebär en etisk prövning om huruvida någon kan lida men av att materialet lämnas ut. Intervjuernas längd har varit som kortast 10 minuter och som längst 95 minuter, ($M = 55$, $SD = 21,89$). Brotten som de misstänkta intervjuats om har varit mord, grov misshandel, sexualbrott och grovt rån. Brottsoffren har

intervjuats om misshandel, grov misshandel och sexualbrott. Av brottsoffren har 15 varit kvinnor och en var man. Av de misstänkta gärningsmännen var 12 män och två var kvinnor. Vid förhör med misstänkta gärningsmän var 10 förhørsledare män och tre var kvinnor. Vid förhör med brottsoffer var åtta förhørsledare män och åtta var kvinnor.

Design och procedur

Intervjuerna har avlyssnats i intervaller om fem minuter. För varje femminutersintervall har polisfrågor, den hördes respons och mängden information kodats. Polisens frågor har indelats i 12 kategorier varav 6 kännetecknas av humanitet och 6 av dominans. Den hördes respons har indelats i 10 olika kategorier varav 5 kännetecknas av respekt - samarbete och 5 av ångest. De kommunikativa elementen (polisfrågor och den hördes respons) grundar sig på tidigare studier av Holmbergs och Christianssons (2002) samt Holmberg (2004) Där insamlade data analyserades via faktoranalys vilket genererade faktorerna dominans respektive humanitet så väl som egna reaktioner av upplevd respekt respektive ångest. De underliggande variablerna till dessa faktorer har använts för att konstruera observationsschemat till föreliggande studie.

För att ytterligare undersöka stödet för variablerna i observationsschemat har 33 poliser och 38 studenter bedömt huruvida de ansett variablerna tillhöra dominans eller humanitet respektive respekt eller ångest (se bilaga A & B). Undersökningen visade att i 42 % av frågorna rådde en fullständig överensstämmelse (100 %) i klassificeringen av variablerna till dominans respektive humanitet. I resterande 58 % av frågorna var överensstämmelsen 79 % eller högre. Bedömningen av variablerna tillhörande respekt och ångest visade på en överensstämmelse till 79 % i 50 % av variablerna. I återstående 50 % av variablerna framkom en överensstämmelse som varierade mellan 70 % och 77 % i klassificeringen.

Intervjuledarens (polisens) frågor och den hördes respons har kategoriserats så som är beskrivet i bilaga C. Kategorierna har kodats med 1 vid förekomst och inget värde vid ingen förekomst i femminutersintervallen. Mängden information som lämnats av den hörde har kodats enlighet med en studie genomförd av Clifford och George (1996). Det innebar att den hörde personens utsaga kodalas i åtta olika kategorier innehållande information om: När, var, hur, vad objekt, vad verb, vem, varför och tid. Varje informationselement från den hörde räknades och summerades inom varje femminutersintervall. Upprepningar i intervallet räknades inte.

Exempel: *Igår kom Kalle hem och hade med sig en flaska vin som han drack upp.*

Detta kodalas enligt följande: Igår (*när*) kom (*vad verb*) Kalle (*vem*) hem (*var*) och hade med sig (*vad verb*) en flaska vin (*vad objekt*) som han (*vem*) drack upp (*vad verb*). Om samma information upprepas inom femminutersintervallen har inte detta kodats. Kodningen har utförts av författaren och ytterligare en studerande. Då intervjuerna varade under olika lång tid och för att informationsmängden skulle kunna jämföras togs ett medelvärde för informationsmängd fram genom att den totala mängden information dividerades med antal femminutersavsnitt i respektive intervju.

Resultat

Mängd information i relation till humanitär eller dominant intervjustil.

Tvåvägs mellangrupps variansanalys har utförts för att studera om den totala informationen (beroende variabeln) varierade vid förhör karaktäriserade av hög respektive låg humanitet samt hög respektive låg dominans. Även skillnad i informationsmängd beroende på om de hörda var misstänkta eller målsägare, om det var män eller kvinnor samt om det var någon skillnad huruvida det var manliga eller kvinnliga förhørsledare har studerats. Faktorerna hu-

manitet, dominans, respekterad och ångest har dikotomiserats på tertilerna där nivå 1 = låg, nivå 2 = medel och nivå 3 = hög.

Av tabell 1 framgår att vid två-vägs variansanalys av *faktorn humanitet* och *faktorerna misstänkt-målsägande, kön misstänkt – målsägande* och *kön förhørsledare* fanns ingen signifikant huvudeffekt för humanitet och ingen interaktionseffekt på lämnad mängd information.

Tabell 1

Medelvärde och standardavvikelse för brottsoffers och misstänkta gärningsmäns informationsmängd genererad vid intervjuer karakteriserade av humanitet respektive dominans samt respekt respektive ångest. Tabellen visar även resultat från två-vägs variansanalys med effektstorlek. $N = 30$.

Variabler	$m = 1^a$	SD	$m = 2^a$	SD	$m = 3^a$	SD	F	η^2
Humanitet ^b	92,80	53,43	108,10	32,35	116,00	43,75	.44	.04
Mä - humanitet	101,00	70,93	115,17	37,46	126,33	16,66	1,27	
Mt - humanitet	87,33	45,05	97,50	23,47	100,50	68,90		
Interaktion							.05	.00
Humanitet ^b	92,80	53,43	108,10	32,35	116,00	43,75	.37	.03
Man (mä, mt) - humanitet	77,36	36,62	86,67	11,06	100,50	68,90	3,67	.13
Kvinna (mä, mt)- humanitet	116,00	71,63	117,29	34,65	126,33	16,66		
Interaktion							.05	.00
Humanitet ^b	92,80	53,43	108,10	32,35	116,00	43,75	.17	.01
Man (fhl) - humanitet	79,38	43,04	119,67	37,18	123,40	49,29	.21	.01
Kvinna (fhl)- humanitet	146,50	74,25	90,75	12,89	108,60	41,72		
Interaktion							2,75	.19
Dominans ^b	103,40	58,69	113,67	41,51	103,33	33,60	.37	.03
Mä - dominans	121,33	64,40	101,00	12,49	120,17	23,10	1,98	.08
Mt - dominans	76,44	42,27	123,42	55,02	69,60	24,71		
Interaktion							1,88	.15
Dominans ^b	103,40	58,69	113,67	41,51	103,33	33,60	.39	.03
Man (mä, mt) - dominans	77,40	36,94	116,00	76,30	69,67	25,15	3,67	.14
Kvinna (mä, mt)- dominans	129,40	68,52	112,50	20,57	120,17	23,10		
Interaktion							1,09	.09
Dominans ^b	103,40	58,69	113,67	41,51	103,33	33,60	.04	.00
Man (fhl) - dominans	93,00	58,12	117,57	46,96	104,67	28,59	.06	.00
Kvinna (fhl) - dominans	127,67	64,07	100,00	8,49	102,67	38,44		
Interaktion							.59	.05
Respekterad ^c	84,20*	30,05	102,30	48,87	130,40*	40,36	3,31*	
Ångest ^c	113,92	47,60	87,75	30,43	110,00	47,30	.94	

Not. * $p = .05$, ^a siffrorna motsvarar de grupperna låg (1), medel (2) och hög (3) avseende variablerna humanitet, dominans, respekterad och ångest. ^b Två-vägs variansanalyser. ^c En-vägs variansanalyser.

Några signifikanta skillnader huruvida den hörde personen var misstänkt eller målsägande fanns inte. Någon signifikant skillnad om den hörde var man eller kvinna fanns inte heller. Det fanns inte heller någon signifikant skillnad huruvida förhørsledaren var man eller kvinna. Vid två-vägs variansanalys av *faktorn dominans* och *faktorn kön misstänkt – brottsoffer* fanns ingen signifikant huvudeffekt avseende informationsmängd. För *faktorn dominans* och *fak-*

torn misstänkt - målsägande fanns ingen signifikant huvudeffekt eller interaktionseffekt. Ej heller för *faktorerna dominans och kön förhårsledare* fanns någon signifikant huvudeffekt eller interaktionseffekt

Två-vägs variansanalys av faktorerna humanitet och respekterad visade ingen signifikant interaktion i förhållande till mängd lämnad information. Ej heller framkom någon signifikant interaktionseffekt för faktorerna dominans och ångest i förhållande till den beroende variabeln lämnad information. Faktorerna respekt och ångest (reaktioner från hörd person) har av nämnd anledning analyserats i envägs variansanalys (se tab. 1). Höga värden i faktorn respekterad som karaktäriseras av vänlighet, tillmötesgående, bekräftad som individ, samarbetsvilja och trygghet ökade signifikant mängden information. Post hoc test med Dunnett T3 visade signifikanta skillnader mellan nivåerna låg och hög grad. Intervjuade personer som bedömdes ge uttryck för ångest påvisade ingen signifikant skillnad i lämnad information.

I brist på interaktionseffekt mellan de observerade polisvariablerna (humanitet och dominans) och de observerade variablerna från hörda personer (respekterad och ångest) analyserades sambandet mellan dessa variabler (ej dikotomiserade) med Pearsons korrelationsanalys. Före analys tidsneutraliserades variablerna genom att dessa dividerades med antalet femminutersintervaller för respektive förhör. Därvid framkom att inget samband kunde konstateras mellan faktorerna humanitet och respekterad. En positiv korrelation kunde dock konstateras mellan faktorerna dominans och ångest, $r = .38, p < .05$, och en negativ relation mellan respekterad och ångest innebärande att en högre grad av upplevd respekt relaterar till en lägre grad av upplevd ångest, $r = .54, p < .01$.

Diskussion

Syftet med studien var att undersöka om det skiljer sig i mängden lämnad information om brotts handlingen vid en dominant respektive humanitär intervjustil. I studien har också analyserats om det skiljer sig i mängd information mellan grupperna misstänkta och målsägande, män och kvinnor, om det fanns skillnad huruvida förhårsledarna var män eller kvinnor. Även skillnader i mängd information vid olika grader av respekt respektive ångest har analyserats.

Humanitetsfaktorn

Tidigare studier av till exempel Holmberg och Christiansons (2002) samt Holmberg (2004) har visat att det humanitära förhållningssättet korrelerade med respekt och samarbetsvilja samt att gärningsmän medgav brott respektive brottsoffer berättade allt de kunde minnas utan att utelämnas någon information. Vrij, Mann och Fishers (2005) studie visade att i den informationssökande intervjustilen kände försöksdeltagarna att man lyssnade mer till dem vilket är i linje med ett humanitärt förhållningssätt. Det inbjöd till längre och mer detaljerade svar men gjorde uppgiften mer ansträngande. Vid en god intervju skapas en känsla hos den hörde att vara förstörd. Denna känsla är enligt Suchman, Markakis, Howard & Frankel, (1997) i sig terapeutisk. Enligt studie av Gore-Felton, Gill Koopman och Spiegel (1999) framkom att både vittnen och brottsoffer visade indikationer på psykiska störningar direkt efter handlingen. Sannolikt kan en intervju karaktäriserad av humanitet ha en terapeutisk effekt och därmed minska risken för utveckling av långvariga psykiska störningar. Därtill i kombination med ökad mängd lämnad information, sannolikt öka möjligheterna för juridisk upprättelse. Resultaten i denna studie visade inga signifikanta skillnader vid de olika nivåerna låg, mellan och hög grad av humanitet. Därmed ger inte resultaten stöd åt hypotesen att en intervjustil karaktäriserad av hög grad humanitet leder till en informationsrikare berättelse från brottsoffret och den misstänkte än en intervjustil karaktäriserad av låg grad humanitet och nollhypotesen behålles därför.

Några signifikanta skillnader i mängd information huruvida de som förhörs var misstänkta eller målsägande, män eller kvinnor och om förhårsledarna var män eller kvinnor fanns inte mellan de tre nivåerna låg, mellan och hög humanitet. Tidigare studier av Holmberg och

Christianson (2002) samt Holmberg (2004) visade inte på någon från gärningsmän respektive brottsoffren upplevd könsskillnad i intervjuattityd.

Respektfaktorn

Envägs variansanalysen för faktorn respekterad visade att nivåerna låg och hög skiljde sig signifikant. Ju högre värden i faktorn respekterad desto mer information bidrog de hörda med. Att både brottsoffer och misstänkta känner sig respekterade vid polisintervju är av stor betydelse för att de skall lämna så mycket information som möjligt om brottshändelsen. Analysen av faktorn respekterad i denna studie som visar att den hörde lämnar mer information vid förhör som karaktäriseras av högre grad upplevd respekt är i linje med tidigare forskning (Holmberg, 2004; Holmberg & Christianson, 2002; Kebbell et al., 2006; Shepherd, 1991). Att enbart koncentrera sig på att samla in faktainformation är enligt flera studier inget effektivt intervju-sätt för att få ett brottsoffer eller vittne att lämna en så fullödig berättelse som möjligt (Holmberg, 2004; Richmond, 1992; Yuille et al., 1999). I undervariablerna till faktorn respekterad finns bl.a. variablerna vänlig, tillmötesgående och bekräftad som individ. Det kan vara svårt att skapa denna känsla hos den hörde om förhørsledaren har en förutfattad mening om den hörde. Kassin, Goldstein och Savitsky (2003) visade att förhørsledare som har en förutfattad uppfattning om den hördes skuld kan anta en konfrontationsinriktad och aggressiv intervjustil, istället för att ha ett öppet förhållningssätt. En sådan bias visade sig också motverka förhørsledarens benägenhet att omvärdera sin uppfattning under utredningens gång. En bias kan också uttryckas genom ett mekaniskt förhållningssätt som beskrivs av Granér (2004). Granérs studie är utförd på patrullerande poliser och inte brottsutredare. Men då många brottsutredare har ett förflutet som patrullerande poliser finns det en möjlighet att det mekaniskt – intuitiva förhållningssättet lever kvar när de börjar som brottsutredare. Om ett mekaniskt förhållningssätt används vid intervju, kan känslan infinna sig hos den hörde att denne endast är ett ”ärende i mängden” och att som Ainsworth (2000) beskriver det, att behovet av information prioriteras framför rådgivning. Intervjuledaren bör reflektera över vilka attributioner han eller hon har till den hörde. Att intervjuledaren är väl förberedd, både vad det avser fakta i ärendet och emotionell ballast då det visat sig att intervjuledarens känslomässiga tillstånd påverkar bedömningen av vittnes tillförlitlighet och kan medföra att intervjuledaren blir blind för alternativa hypoteser (Ask, 2006).

Dominansfaktorn

Den dominanta intervjustilen karaktäriseras i denna studie av undervariablerna hetsig, aggressiv, ovänlig, brysk, tvär, nonchalant, avståndstagande, fördömande och otålig. Denna intervjustil är i strid med bl.a. Shepherds (1997) beskrivning av en etisk intervju. Brottsoffers utelämnande av information är mer förekommande vid en dominant intervjustil har en studie av Holmberg (2004) visat.

För faktorn dominans och faktorerna målsägande – misstänkt, kön målsägande misstänkt och kön förhørsledare fanns ingen signifikant huvudeffekt. Studien ger inget stöd åt hypotesen att en intervjustil med hög grad dominans leder till en minimerad berättelse jämfört med en intervjustil med låg dominans, varför nollhypotesen behålles även här. De icke signifikanta medelvärdena har dock granskats. Dessa visade att medelvärden för faktorn dominans ligger på ungefär samma nivå som medelvärden i faktorn humanitet, ibland t.o.m. något högre. Detta motsäger hypotesen att en dominant intervjustil skulle vara relaterad till en minimerad berättelse om brottshändelsen från brottsoffret och den misstänkte gärningsmannen. En tänkbar förklaring till detta kan vara att den dominanta intervjustilen har innehållit en stor mängd frågor från förhørsledare. Även om den hörde personen svarar kort och ibland enstavigt på dessa

frågor så genererar de information på grund av mängden av frågor. Förhørsledaren får således arbeta mer för att få information. Detta är något som kan studeras djupare.

Det fanns en korrelation mellan dominant intervjustil och upplevd ångest hos den hörde vilket är i linje med vad Vrij, Mann och Fisher (2005) visade med sin studie, att den hörde känner mer obehag av en anklagande intervjustil. En annan möjlig förklaring kan vara som studien av Kassin, Goldstein och Savitsky (2003) visade, nämligen att intervjuledare som hade en förutfattad uppfattning om de hördas skuld utsatte dessa för mer press för att få fram erkännande vilket gjorde även oskyldiga oroliga.

Ångestfaktorn

Personerna i denna studie har intervjuats med anledning av och i nära anslutning till grova och kränkande brott. Upplevelsen av ångest i intervjusituationen kan vara relaterat till själva brottet vilket stöds av Gore-Felton, Gill, Koopman och Spiegel (1999) som fann indikationer på att brottsoffer upplever symptom på psykiska störningar direkt efter brottet. Att gärningsmän upplever psykiska påfrestningar genom sina brott är också belagt genom tidigare forskning. Pollock (1999) fann att omkring hälften av alla mördare utvecklade en post-traumatisk stress vilket skulle kunna förklara att en del av de misstänkta gärningsmännen i denna studie upplever en ångest i intervjusituationen vars källa är själva brottet de begått. En annan förklaring till upplevd ångest är, som denna studie visat, relationen till en dominant intervjustil. Det finns således mer än en tänkbar förklaring till att de hörda reagerar med ångest vid intervjuer när de ska berätta om traumatiska brotts handlingar.

I den här studien visade envägs variansanalysen inga signifikanta skillnader i informationsmängd vid olika grader av ångest vilket kontrasterar Holmbergs (2004) fynd av att upplevelser av ångest i intervjusituationen relaterar till att den hörde utelämnar information.

Upplevd respekt, i denna studie, korrelerade negativt med upplevd ångest och dessa variabler kan ses som två motpoler på en linjär axel innebärande att ju mer respekt en individ upplever ju mindre ångest upplever vederbörande. Det skulle också kunna ses som att en person vilken upplever sig respekterad, berättar mer om stressfyllda upplevelser och berättandet i sig har en ångest reducerande effekt. En sådan förklaring finner stöd i tidigare forskning som visar att just berättandet om stressfyllda (traumatiska) upplevelser är just ångest reducerande (se t ex., Antonovsky, 1984, 1987).

Bland de observerade intervjuerna har det varit sällsynt med intervjuer som varit allt igenom dominant, det har funnits humanitära inslag i de flesta, dock inte samtliga, intervjuer. Holmberg (2004) visade att mer än en tredjedel av brottsoffren ansåg att intervjuledaren var empatisk och visade positiv attityd. En förändring kan ses från pressande intervjuer mot ett mer empatiskt synsätt. I den här studien har brottsoffer och misstänkta gärningsmän, vars intervjuer observerats, intervjuats av polis med anledning av grova brott. Det är tänkbart att de poliser som genomfört intervjuerna därför är erfarna förhørsledare med genomgången utbildning i intervju och förhörsmetodik. Om de förhör som studerats här är typiska för svensk polis är oklart. En del av personerna i förhören talar otydligt och en del av banden hade dålig ljudkvalitet. Detta har gjort att inte all muntlig information har uppfattats i samband med kodningen. Det som skiljer kodningen i denna studie jämfört med Clifford och George (1996) är bl.a. att Clifford och George både hade ljudupptagningar och utskrift av förhören, vilket sannolikt ökar reliabiliteten. Det som inte kan bedömas och som ej heller ingår i denna studie är om den lämnade informationen är korrekt. Ej heller kan det bedömas hur pass relevant informationen i förhören är vid en juridisk, rättslig prövning. En (annan) begränsning i denna studie är att ett visst mått av subjektivitet förkommer när det vid observationen av förhören ska bedömas om en fråga ska kategoriseras som humanitär eller dominant och om respons från den hörde ska kategoriseras som respekt eller ångest. I studien har inte interbedömarreliabiliteten analyserats vilket kommer att ske i en kommande studie av samma material. En

övervägande del av misstänkta har varit män och en övervägande del av målsägande har varit kvinnor. På grund av denna sneda fördelning är det svårt att dra någon slutsats vad det gäller kön på de hörda personerna och har inte studerats vidare då denna studie inte har fokus på könsskillnader.

Vid fördjupade studier kan man försöka få en jämnare könsfördelning bland förhørsledarna för att studera om det finns någon könsskillnad i de hördas benägenhet att lämna information. En jämnare könsfördelning mellan misstänkta respektive målsägande för att studera om där finns någon skillnad i lämnad information samt om det finns skillnad i information i relation till antal frågor.

En mängd studier har visat att det är en informationssökande och humanitär intervjustil som är mest effektiv. Att det är vid den hördes självständiga berättande som mest information genereras. Som resultaten från Kebbel, Hurren och Mazerrolle (2006) visade hade inte de misstänkta bestämt sig för att erkänna eller förneka innan intervjun började. Det som ökade benägenheten att förneka var att förhørsledare uppträdde aggressivt. Detta indikerar att förhørsledaren har möjlighet att påverka utkomsten av intervjun. Även denna studie har visat att intervjuer innebärande att den hörde känt sig respekterad visat sig öka mängden information

Referenser:

- Ainsworth, P. (2000). Psychology and crime. Myths and reality, *Tim Newburn (Red)*. Sid 30, 39. Pearson Education Limited.
- Antonovsky, A. (1984) The sense of coherence as a determinant of health. In J.D. Matarazzo, S.M. Weiss, J.A. Herd, N.E. Miller & S.M. Weiss, *Behavioral health; a handbook of health enhancement and disease prevention*. Chichester: John Wiley & Sons, Ltd.
- Antonovsky, A. (1987) *Unrevealing the mystery of health*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Ask, K. & Granhag, P. A. (2006). Hot Cognition in Investigative Judgments. The Differential Influence of Anger and Sadness. *Doktorsavhandling Göteborgs Universitet*.
- Clifford, B. R., & George, R. (1996). A Field Evaluation of Training in Three Methods of Witness / Victim Investigative Interviewing. *Psychology, Crime & Law, vol 2, pp 231-248*.
- Fisher, R. (1995) Interviewing Victims and Witnesses. *Public Policy and Law. Vol 1, nr 4, sid 734-735*
- Fisher, R. (1995) Interviewing Victims and Witnesses. *Public Policy and Law. Vol 1, nr 4, sid 734-735*
- Gore-Felton, C., Gill, M., Koopman, C., & Spigel, D., (1999). A Review of Acute Stress Reactions Among Victims of Violence: Implications for Early Intervention. *Aggression and Violent Behavior. Vol.4, nr 3, sid. 293-295*.
- Granér, R., (2004). Patrullerande polisers yrkeskultur. Doktorsavhandling, Socialhögskolan, Lunds Universitet, sid 207
- Heider, Fritz., 1944 Social Perception and Phenomenal Causality. *Psychological Review. Vol 51 (6), sid 361*
- Holmberg, U. (2004) Police Interviews With Victims and Suspects of Violent and Sexual Crimes. *Doktorsavhandling Stockholms Universitet, sid. 23, 28-31,*
- Holmberg, U. (2003) Crime Victims' Experiences of Police Interviews and their Inclination to Provide or Omit Information. *Doktorsavhandling Stockholms Universitet*.
- Holmberg, U. & Christianssons, S. Å. (2002) Murderers' and Sexual Offenders' Experiences of Interviews and Their Inclination to Admit or Deny Crimes. *Behavioral Science and the Law 20: 31-45*.
- Kassin, S.M., Goldstein, C.J., & Savitsky, K. (2003) Behavioral confirmation in the interrogation room. *Law and Human behavior, 27, 187-203*
- Kebbel, M., Hurren, E., & Mazerolle, P. (2006) An investigation into the effective and ethical interviewing of suspected sex offenders. *Trends & Issues in crime and criminal justice. No 327. November 2006. Australian Institute of Criminology*.

- Monroe, L., Kinney, L., Weist, M., Dafeamekpor, D S., Dantzler, J., & Reynolds, M. (2005). The Experience of Sexual Assault. Findings From a Statewide Victim Needs Assessment. *Journal of interpersonal violence*. Vol. 20, nr 7. Sid 767.
- Pollock, P. H. (1999). When the killer suffers: Post-traumatic stress reaction following homicide. *Legal and Criminology Psychology*, 4, pp. 185 – 202.
- Ross, L., Amabile T., & Steinmetz, J. (1977) Social Roles, Social Control and Biases in Social Perception Processes. *Journal of Personality and Social Psychology*. Vol 35, nr 7, sid 491.
- Richmond, R., (1992) Discriminating Variables Among Psychotherapy Dropouts From a Psychological Training Clinic. *Research and Practice*. Vol 23, nr 2, sid.129
- Shepherd, E. (1991) Ethical Interviewing. *Police Review Publishing Company*, sid 46-49.
- Suchman, A L., Markakis, K., Howard, B., & Frankel, R. (1997). A Model of Empathic Communication in the Medical Interview. *Jama*. February 26. Vol 277, nr 8, sid 678-682.
- Vrij, A., Mann, S., & Fisher, R P., (2005) Information-Gathering vs. accusatory interview style: Individual differences in respondent's experiences. *Personality and Individual Differences*. Vol 41, issue 4, pages 589-599
- Wright, A., & Alison, L. (2003). Questioning Sequences in Canadian Police Interviews; Constructing and Confirming the Course of Events. *Crime & Law*, Vol 10, Sid 137, 146-147. *U.K. Taylor & Francis*
- Yuille, J C., Marxen, D., & Coopert, B. (1999) Training Investigative Interviewers: Adherence to the Spirit, As Well As the Letter. *International Journal of Law and Psychiatry* .Vol 22, nr 22, sid. 333-335

BILAGA A

Kategorisering av kommunikativa element i polisförhör; Del 1

I tabellen beskrivs två förhörstilar som karaktäriseras av *humanitet* respektive *dominans* samt de underliggande variabler som konstruerar dessa förhörstilar. Var vänlig och bedöm de kommunikativa elementen (uppmaningar, frågor, påståenden etc.) i tabell två och markera om Du tycker elementen tillhör kategori/förhörstil *H* (humanitet) eller *D* (dominans) och uttryck din åsikt i tabellens högra kolumn. Du skriver således antingen ett *H* eller ett *D* i kolumnen ”Kategori”. Endast ett alternativ får anges för varje element.

Humanitet = H	Dominans = D
Empati	Hetsig
Personligt intresse	Aggressiv
Positiv attityd	Ovänlig
Samarbetsvillig	Brysk och tvär
Hjälpsam	Nonchalant och avståndstagande
Tillmötesgående	Fördömande
Vänlig	Otålig
.....	

Resultat enkät kommunikativa element (polisfrågor) avseende förhørsledaren: N=71

	Typer av kommunikativa element	Kategori H	Kategori D
1	Förhørsledaren ger en inbjudande uppmaning till att berätta	100%	
2	Förhørsledaren ger en bestämd/brysk uppmaning att berätta		100%
3	Förhørsledaren frågar konfrontativt/gör påstående om motsägelser, lögn eller felaktig uppgift	17%	83%
4	Förhørsledaren har ej förstått el. vill få en lämnad uppgift förtydligad och ber om förklaring då den hördes talat färdigt	100%	
5	Förhørsledaren avbryter och följer direkt upp med fråga, påstående eller uppmaning	7%	93%
6	Förhørsledaren upprepar återkommande en fråga/frågeställning eller påstående	28%	72%
7	Förhørsledaren frågar konfrontativt/gör påstående om brott, faktiskt förhållande el. vittnesuppgift	18%	82%
8	Förhørsledaren gör påstående om framtida negativa scenario	21%	79%
9	Förhørsledaren gör påstående om framtida positiva scenario	82%	18%
10	Förhørsledaren är empatisk, stödjande & uppmuntrande, ger förklaringar och visar intresse för individen	100%	
11	Förhørsledaren erbjuder hjälp	97%	3%
12	Förhørsledaren är tyst & ger tid till reflektion	97%	3%

BILAGA B

Kategorisering av kommunikativa element i polisförhör; Del 2

I tabellen beskrivs två typer av reaktioner på förhör som karaktäriseras av upplevd *respekt och samarbetsvilja* respektive *ångest* samt de underliggande variabler som konstruerar dessa reaktioner. Var vänlig och bedöm de kommunikativa elementen (berättande, svar på frågor etc.) i tabell fyra och markera om du tycker elementen tillhör kategori/reaktion *RS* (respekt och samarbetsvilja) eller *Å* (ångest) och uttryck din åsikt i tabellens högra kolumn. Du skriver således antingen *RS* eller ett *Å* i kolumnen "Kategori". Endast ett alternativ får anges för varje element.

Respekt/samarbetsvilja = RS	Ångest = Å
Vänlig	Kränkt
Tillmötesgående	Rädd
Bekräftad som individ	Stressad
Samarbetsvillig	Handlingsförlamad
Trygg	Avståndstagande

Resultat enkät kommunikativa element avseende hörd persons reaktion: N=70

	Typer av kommunikativa element	Kategori RS	Kategori Å
13	Den hörde berättar <i>uttalat kort</i> om händelsen pga öppen fråga	24%	76%
14	Den hörde berättar spontant & <i>flödigt</i> om händelsen, tillmötesgående & samarbetsvillig	96%	4%
15	Den hörde berättar om annat, ej direkt i sak men väl <i>associerat</i> till händelsen	59%	41%
16	Den hörde berättar om annat, ej faktiska omständigheter el. <i>ej associerat</i> till händelsen	11%	89%
17	Den hörde är tyst och <i>reflekterande</i> efter fråga eller eget berättande	68%	32%
18	Den hörde är <i>tyst, svarar ej</i> på upprepad frågeställning eller påstående	1%	99%
19	Den hörde <i>protesterar & korrigerar</i> uppgift uttalat <i>kortfattat</i>	21%	79%
20	Den hörde <i>protesterar & korrigerar</i> uppgift <i>flödigt</i> med spontan vidareutveckling	70%	30%
21	Den hörde uttrycker <i>sorg</i> med eventuell gråt men <i>berättar/svarar flödigt</i> på frågor	77%	23%
22	Den hörde uttrycker <i>sorg</i> med eventuell gråt och <i>svarar uttalat kort</i> på frågor	19%	81%

BILAGA C
Observationsschema

Brott:	Förhöret påbörjat kl.				☐ Mä ☐ Mt				Antal fhl:			Mt: ☐ Erk ☐ Nek			
Dnr:	Förhöret slut kl.				☐ Man ☐ Kvinna				☐ Man ☐ Kvinna						
PEACE* (0-3)	E	A	C	Kogn int. ** (0-3)	I	Å	OO	OP	Dg	Åb	A	Antal frågor:			
Variabler															

<i>Tidsaxel</i>		5	10	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30	1.35	1.40	1.45	1.50	
1	<i>P</i> ger en inbjudande uppmaning till att berättata																							
2	<i>P</i> ger en bestämd/brysk uppmaning att berättata																							
3	<i>P</i> frågar konfrontativt/gör påstående om motsägelser, lögn eller felaktig uppgift																							
4	<i>P</i> har ej förstått el. vill få en lämnad uppgift förtydligad och ber om förklaring då den hörde talat färdigt																							
5	<i>P</i> avbryter och följer direkt upp med fråga, påstående eller uppmaning																							
6	<i>P</i> upprepar återkommande en fråga/frågeställning eller påstående																							
7	<i>P</i> frågar konfrontativt/gör påstående om brott, faktiskt förhållande el. vittnesuppgift																							
8	<i>P</i> gör påstående om framtida negativa scenario																							
9	<i>P</i> gör påstående om framtida positiva scenario																							
10	<i>P</i> är empatisk, stödjande & uppmuntrande, ger förklaringar och visar intresse för ind.																							
11	<i>P</i> erbjuder hjälp																							
12	<i>P</i> är tyst & ger tid till reflektion																							

Observationsschema

	Tidsaxel	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30	1.35	1.40	1.45	1.50	
13	Berättar <i>uttalat kort</i> om händelsen pga öppen fråga																							
14	Berättar spontant & <i>flödigt</i> om händelsen, tillmötesgående & samarbetsvillig																							
15	Berättar om annat, ej direkt i sak men väl <i>associerat</i> till händelsen																							
16	Berättar om annat, ej faktiska omständigheter el. <i>ej associerat</i> till händelsen																							
17	Tyst och <i>reflekterande</i> efter fråga eller eget berättande																							
18	Den hörde är <i>tyst</i> , svarar ej på upprepad frågeställning eller påstående																							
19	<i>Protesterar & korrigerar</i> uppgift uttalat kortfattat																							
20	<i>Protesterar & korrigerar</i> uppgift <i>flödigt</i> med spontan vidareutveckling																							
21	Uttrycker <i>sorg</i> med eventuell gråt men berättar/svarar <i>flödigt</i> på frågor																							
22	Den hörde uttrycker <i>sorg</i> med eventuell gråt och svarar <i>uttalat kort</i> på frågor																							
23	H berättar om <i>NÄR</i>																							
24	H berättar om <i>VAR</i>																							
25	H berättar om <i>HUR</i>																							
26	H berättar om <i>VAD OBJEKT</i>																							
27	H berättar om <i>VAD VERB</i>																							
28	H berättar om <i>VEM</i>																							
29	H berättar om <i>VARFÖR</i>																							
30	H berättar om <i>TID</i>																							

Observationsschema

Tidsaxel		5	10	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30	1.35	1.40	1.45	1.50	
31	Uppmärksamhet - ömsesidigt intresse	<i>P</i>																						
		<i>H</i>																						
32	Positiv atmosfär – vänlighet & värme	<i>P</i>																						
		<i>H</i>																						
33	Koordination – balans & harmoni	<i>P</i>																						
		<i>H</i>																						